

Dr. Jos. C. Oblak:

Velebit

(Dalje.)

Toda kam doli sem zašel na jug, kam me je zanesla fantazija na lahkih krilih in kam so mi splavale misli in hrepenenje v stokilometrsko daljavo s teh vedrih trat na skrajnem severnem koncu verige Velebitskih vrhov, ki se tu šele prične!

Molče stoje okoli teh samotnih trat, ki so kakor prestavljene iz drugega tujega, vedrejšega in milejšega sveta v to resno pokrajino, posamezni redko obrasli, plešasti vršaci, kakor da so nanešeni zrastle iz višinskih ravníc, rekel bi, čisto samostojno brez zveze z ostalo zemljo... Eden med njimi je Veliki, drugi Mali Rajinac, pa ne veš, kateri je višji; tako majhna je višinska razlika med njima. Zavizanska Kosa se zove drugi, Plješevica na skrajnem koncu se ti vidi najvišja; pa ni, dasi se označuje baš ona posebno kot vrh Velebita. To je namreč oni špiček, ki ga vidiš z Baške moleti izza skrajnega roba onega grandioznega skalnatega morja, vrženega pod nebo.

In vsi ti vrhovi so si od tu gori tako podobni, kakor pač bratje in sestre... Od teh trat se ti ne zdijo več velikani; s svojimi belimi rebri pa so pravi — planinci, kakor da so se rodili kje gori na Gorenjskem. Kako te moti oko! Prisegel bi, da boš dobil vse pod noge z malim izprehodom, in bi najrajše pričel kar s Plješevico, ali Zavizansko Koso, ali še bližjim Zavizanskim Bivčevcem, ki je le za 20 m nižji od najvišjega sosedá. Morda bi bilo res najboljšé, da bi pričel kar od kraja. Tudi se ti zdi, da bi bila zlasti Plješevica najbolj razgledna. Pa kaj, ko je človeška slabost taka, da stremiš vedno za najvišjim, čeprav isti ni tudi — najgorji! Prav kakor v človeškem življenju... Zato iščeš željno vrh Malega Rajinca, ki ga beleži zemljevid z najvišjo koto 1699 m. Čudno: Veliki Rajinac je nižji vrh, sicer ne za kdovekaj, a za 30 m vendarle, in človek bi sodil, da pristojá naslov »Veliki« višjemu; isto se godi našemu Malemu Trebovniku nad Borovnico, ki je v resnici višji ko njegov istoimeni sosed, nazvan »Veliki«. Čudna so pota ljudske modrosti ali bolje oči; a proti temu ni — pritožbe, ker je edina in zadnja instanca. Bogue iz kakih razlogov je ljudstvo ob krstu ponižalo višjega za »Malega«, in povišalo nižjega za »Velikega«. Habent sua fata... Pustimo jih!

Vsi ti vrhovi se ti zdijo od teh svežih trat, ki so krščene za »jezera« — tudi ne vem, zakaj — tako blizu in po svoji zunanji formi tako slični, da jih komaj ločiš. A lepo jih je gledati s teh trat tik pod njimi, samih že dosti nad 1000 m visokih.

Kako osvežuje človeško oko in srce, ko stopiš iz gozdne temine in tišine v tak, rekel bi po naših slovenskih pojmi, »pristnoplaninski« svet! Prisodil bi vsaki izmed teh kopic dober četrť ure; toda, kako se motiš! Te valovite trate krijejo marsikako dolinico v sebi, ki se ji je treba ogniti; to ti pač ne skrajša poti, ki torej ni tako kratka, kakor se ti zdi na prvi pogled. Tudi višinska razlika od tvojega staleža na valovitih tratah pod njimi pa do teh čudnih kopic ni tako majhna, kakor bi sodil po vtisu od daleč. Le na videz so tako lepo zaokrožene, v resnici pa z grmičevjem in manjšim drevjem in nerodnim skalovjem prav »grdo« zagrajene. Zato mine dobra ura, da se priboriš po slabo vidni, slabo nadelani, a še slabše markirani stezi med vsemi temi prirodnimi ovirami do vrha Malega Rajinca. Tedaj šele vidiš — če se oziraš po bližjih sosednih vrhovih istega značaja — da bi jih vseh ne odpravil morda niti v enem dnevu.

Ti Velebitski vrhovi so nekaj posebnega. Naši v Gorenjskih planinah se smejejo v solncu in pojo! Ti vrhovi molče in so tudi v polni luči opoldanskega solnca brez besed... Tudi tebi se ne da peti v tej samoti; saj se ji sam ves predaš s svojim bitjem, ki se hoče kdaj izživeti tudi v samoti. Ne najdeš inačice tej pokrajini; morda v kakem skritem predelu okoli Triglavskih Sedmerih jezer, toda proč od jezer, morda tam kje pod Lepo Špico ali pa na potu čez Komno v Sočo. Dà, tam okoli Komne je tako, toda samo tik pod Velebitskimi vrhovi...

Ko pa stopiš na vrh enega izmed teh nešteti in neimenovanih, ti je duša kakor sproščena vsega zemeljskega. Ni ti mar gledati po teh kopicah in grebenih; tvoj pogled plava v daljavo v vsemirje, tja čez zelene Liške ravnice do roba temnih ogromnih kulis v ozadju; njihove mirne oblike delajo pokrajino še resnejšo in tajinstvenejšo... Tu sèm: na morje — o, θαλαττα! — ki si vedno tako lepo, tako modro in tako globoko v svoji in naši duši! Nič ti ni kos na tej zemlji po svoji moči, ne gora, ne ravan! Sila, ki je v tebi, premaga vse! Tudi grozo Velebitskega pobočja, ki raste naravnost iz tvojih globočin in je videti od te strani liki podaljšek okamenelega, v nebo vrženega valovja! Tebi, morje, naše najdražje in najsilnejše, moj prvi pozdrav!

Toda kje je oni čudežni, z grozo te pretresujoči svet, ki si ga zrl z morske strani od Baške, od Raba in Paga, od strani, v katero se pogreza na večer solnčni voz in začara celo morsko stran Velebitskega pobočja in njegovih sten v žarečo nirvansko gorsko pokrajino, v katero strmiš kakor v pravljičico, ki se razvija pred teboj v — resnico! Ne vidiš ga in ga ne boš videl tudi tedaj, ko boš stopal sredi

po njem. Velebitska fata morgana je to, ki ti jo kaže in pričara pred tvoje oči le morje in vanj pogrezajoče se solnce! Stal boš že onstran Krasanske Dulibe, pri Oltarjih tam na skalnem robu, kjer se že davno nehajo Liški gozdovi in se ti bo odprl eden najlepših pogledov na morje, in še vedno boš iskal one velike grandiozne podobe Velebitskega morskega obraza, ki ti nikdar ne izgine iz spomina — a ne boš je našel!

Pa boš stopal doli v smeri proti Sv. Juriju ob morju dolge, težke ure — kaj pomeni v Velebitu 4 do 5 ur, ko potrebuješ preko klancev, grebenov in dolin do vrat njegovega ožjega doma pol dneva, tudi cel dan — pa še ne boš videl onega, kar iščeš, in onega velikega, kar si videl z morja. Na tej poti, ki se ti zdi sicer brezkončna, vidiš le male dele celokupne pokrajine, ki se ti samo v primerni razdalji z morja in njegovih otokov pokaže v svoji veliki veličastni celoti... In cela slika o tej pokrajini, ki jo nosiš v svoji duši, se ti zdi še bolj pravičljiva, da, resnična pravičnica. Vsi valovi in njihovi vršiči, ki so se ti kazali v oni grandiozni sliki eden vrh in eden poleg drugega, so se nekam razmaknili in razlezli; bolj ali manj plitve in široke kotanje se porajajo ob vijočem se trdem potu, ki je neusmiljeno oster in razdrapan, brez trohice mehke zemlje in ilovice ali vsaj peska in ki je sam — kamenit val... A v kotanjah, kraj tebe in pod teboj, tuintam oaze! Čudeži! Fata morgana! Male in skromne, a vendar veliki čudeži! Iz malih gredic rije zelenje, dà, celo kako drevo in tuintam celo kaka hiša, tihi kmetski dom tostranskega, pomorskega Velebitskega stanovnika. Ni to ponosni beli dom Tavčarjevega kmeta — kralja vrh zelene gore, sredi cvetočih livad, s polnimi kaščami in polnimi hlevi bohotne živine, češ: glej, vsega je dosti, in kaj je treba več! Prihuljeno se tišči nizka hiša, podobna bolj pribežališču, naslonjenem ob skalo, in zabita v kamenita tla, iz katerih je iztolkel bôre seljak komaj nekaj gredic. A s tem večjo ljubeznijo se je oklepa, mukotrpen, skromen v svojih potrebah, da, skoraj brez njih. Težko mu je! Njegov dom ni kraljestvo, in on se tudi ne čuti kot kralj... A dober je in mehak; začudeno gleda mestnega človeka, ki se je izgubil v to divjino; nerazumljiv mu je in skoro smešen: kaj za Boga išče tod to mehkužno meščansko bitje, ki se mu v obrazu vidi, da mu je tesno v tej pokrajini, iz katere obupno išče izhoda?

In še boš hodil in blodil dalje po tej resnični divjini in boš iskal onega — »velikega«; in dalje ko boš hodil, tem dalje bo od tebe morje in njegov sijaj in — njegov toli zaželjeni breg. To je ono čudo v tej pokrajini, ki ni pokrajina: visoko gori v bregu misliš, da boš kar stopil razenj v morje — tako blizu se ti zdi; potem ko je celo ono brezmejno pobočje, ki si ga videl od morja, izginilo, kakor da se je pogreznilo v morje. Fata morgana! Ko pa jameš stopati z brega doli proti njemu, se ti bolj in bolj oddaljuje. Minejo ure in ure. Po-

poldansko solnce žge neusmiljeno, ti pa stopaš ali bolje preskakuješ od kamna do kamna preko večjih in manjših kotanj; a pota in brega ni ne konca ne kraja, morje pa tako blizu! Fata morgana! In že boš ob morju tik Sv. Jurija, izmučen, kakor da si prišel iz mučilnice, in še se boš oziral nazaj in iskal — ono veliko in ne boš ga našel! Šele na odprtem morju in tam v dalji, kamor ti plava mirno oko z vrha Velebita, boš zopet videl njegovo mogočno podobo v vsem njegovem skrivnostnem veličastju...

Tako sem v duhu preletel celo pot tja do tihega Sv. Jurija, kamor te bo vodila pot na ono stran Velebita, čez katero je razlit ves oni mistični čar, pridržan gledalcu s primerne razdalje. — Tako je tudi dostikrat v življenju: iz dalje gledana sreča se zdi mnogokdaj lepša in večja; vtis, ki ga imaš celo življenje o kaki osebnosti, tako tudi o gori, je odvisen od tega, od katere strani si se ji približal in v kakih okoliščinah — često čisto osebnega značaja in razpoloženja — si jo spoznal: ako si mnogo preveč pričakoval, si razočaran; in nasprotno! Prav kakor v življenju...

Vse, kar vidiš na Velebitu in njegovem grandioznem morskem pobočju z morske strani veličastnega, ti je na najvišjem vrhu Rajincu zastrto, večinoma tudi na Velebitskih cestah, ker je vrh kakor nanešen na širši podstavek, čigar rob zakriva celo morsko stran pobočja. Prav tako je z gozdnatim Liškim pobočjem onstran tega podstavka. Tudi to je zastrto. Le širne Liške poljane pod njim se kažejo v vsi svoji mirni grandioznosti z lepo se odražajočim temnejšim vencem kolosalnih gorskih hrbtov, ki jim tvorijo mirne okvire... So kakor ogromne mize sredi gora. Tudi v Dinarskem delu naše Slovenije jih imamo: Ljubljansko Barje, Planina, Cerknica, Kočevje, Ribnica, Lož, Čabar i. dr. Toda so to samo miniaturna izdaja Dinarskega sveta... Razgled na to stran sliči precej onemu z Risnjaka na Hrvatski Gorski Kotar, ki je kolosalen in mi je zapustil v duši neizbrisen vtis; samo da so tu večje ravnine, iz katerih rastejo tudi ostri nižji vrhovi in grebenčki.

Na Liški strani se ti umiri oko: kakor v sanje zajeta leži pod teboj vsa ta daljna pokrajina. Tako pomirljiva je in obenem tako tiho vesela. Tu vse poje: poje najmanjši pastirček na gori, poje ženica na polju, pojo kosci na livadi, a vsi eno in isto melodijo, žalobno, monotono in sanjavo, prav kakršen je njihov otac Velebit tam v ozadju... Mrki so njihovi obrazi in turobno-enolična je njihova pesem — drugačne bi ta pokrajina ne prenesla — a so dobri kakor vsakdanji kruh. Toda njih pesem ne sega do tebe, do Velebitskih vrhov, katerih delež je veličastje samote. Mislím, da bi i sredi Sahare ne mogla biti mogočnejša.

Na vrhu stojim. Čisto sam. Noben vetrič se ne gane, ne klica ne šuma ni v tej samoti, vsemirje okoli tebe... Ti samo gledaš in gledaš.

Sproščena ti je duša, pokojno srce; v polsnu preživljaš oni posvečeni, osrečujoči trenutek, ki ga pozna le pravi popotnik in verni sin prirode. V tem trenutku se ti je približal sam Bog in stopil kraj tebe... Mimo mene je šlo nevidno in neslišno bitje, sklonilo se je nad menoj in razprostrlo tiha svoja krila: angel miru božjega...

(Konec I. dela.)

Miha Potočnik:

Po neuhojenih potih

6.) Triglavska stena—»Gorenjska smer«.

(Dalje.)

Črni Graben je silno dolg in zelo širok jarek, ki so ga v dolgih letih izdolbli plazovi in ugladila voda. Levi breg (gledano v steno!) mejijo visoke, gladko izprane črne stene, desni pa ni tako strm in je poleg tega višje gori nad prvimi pragovi še opasan s številnimi policami. Dno jarka tvorijo zglajene in obeljene plošče, vse zasute s kamenjem in z debelimi skalami. Ponekod je jarek le malo nagnjen, da komaj opaziš strmino, ko se dvigaš, a za vsakim takim mestom se v višino zastrmi visok navpičen prag.

Mi smo prišli v Graben prav v njegovem najspodnejšem koncu; to je precej obširen zasut kotel, ki se mahoma pogrezne in požene čez kakih 300 m visoko navpično steno. Obdan je od vseh strani s strmo ograjo, da nam je za hip zaprlo sapo in da nismo vedeli, kaj bi. Struga Črnega Grabna je nad kotlom stisnjena prav na ozko v sotesko in je zaprta z dvema visokima, neprehodnima pragoma, čez katera nalahno kaplja voda in se nabira na dnu v majhne tolmunčke. Leva stran proti »nemškemu stebru« je gladko izpodjedena — s prehodom ni bilo nič. Edino upanje, da obidemo prvi prag, nam je še dajal visok, mrko grozeč kamin v desni steni; zato smo se mirno založili z vodo in se umaknili po gladki polici na desno pod kamin, da bi bili varni pred kamenito točo, če bi bilo kaj resnice na vesteh, da je tod padanje kamenja prav navadna stvar. Vendar je bila naša bojazen prazna; kajti na celi turi skozi Črni Graben se ni premaknil niti najmanjši šodrdček, razen kar smo jih sprožili sami. Tako nam je, hvala Bogu, padla zelo velika skrb z ramen. Ker je bila ura ravno poldne in kraj pripraven, smo posedli po polici k skromnemu kosilu, in si privoščili kratek odmor, da bi potem s svežo silo pogledali nevarnosti v obraz. Postavili smo na polici še kup kamenja in vtaknili vanj listek s podpisi, se prevezali na 50metrsko vrv ter začeli plezati.

Kamin je nad 20 metrov visok in od sredine naprej popolnoma gladek; poleg tega se v zadnjem delu pomakne toliko naprej iz svoje navpične smeri, da je nekaj sežnjevitno očitno previsen; šele ob vrhu se zopet nagne v prvotno strmino. K sreči pa je precej globok in so njegove stene skoro vzporedne, pa primerno oddaljene vsaksebi, da

omogočajo pravilno gvozdjenje. Joža je že po nekoliko preprijemih spoznal, da bo nahrbtnik delal nevarno tovarišijo; zategadelj ga je odložil in vstopil brez njega v kamin. Do previsa je šlo kaj gladko s spretnim prestopanjem in preprijemanjem; tam pa mu je zmanjkalo prijemov in se je moral zagvozdit s hrbtom ob levo gladko steno, s podplati pa ob hrapavo desno. Polagoma in le s težavo se je porival kvišku; saj je izrabljal samo trenje hrbta in podplato, roke pa so bolj iz navade kakor zares iskale opore za hrbtom. Tákole plezanje, pa najsi bo še tako kratko, človeka od sile izmuči in zasope; ni torej čuda, da je Joža v kaminu mnogo počival. Že pod vrhom kamina je Joža zavil na levo ven okrog previsnega roglja v prosto steno, ker se kamin ob vrhu izgubi v gladki plošči, odkoder ne bi mogel prav nikamor. Za rogljem pa je kakor nalašč skalnat pomol, kjer je toliko ravnega prostora, da zamoreš na široko stopiti in se prisloniti ob steno, ko varuješ tovariša. Tam je — ker je ravno vrv iztekla — Joža počakal, da sem zlezal do njega; potem je prečkal v levo po navadni ploščati steni naprej za rob, kolikor je vrv dopuščala.

Ker ni imel klinov s seboj, je naročil Stanetu, naj jih priveže na vrv in pošlje preko mene do njega, češ, da jih rabi za spuščanje, ker bo treba najbrž nazaj! Ko je Stane privezal že cel šop klinov in sem se jaz baš pripravljaj, da jih potegnem k sebi, je Joža ukazal še nekoliko počakati, ker je prav na levi iztaknil dober prehod. Razvezal se je, vrv dobro pritrdil za skalnat rob in odšel še nekoliko naprej, pregledovat položaj. Vrnil se je z veselo novico, da se je v težavah zmotil in da je naprej vse prav in v redu. Navezal se je zopet. Medtem je Stane mesto klinov otvezel svoj in moj nahrbtnik, je vanja predejal iz Joževega še kline in nekaj težjih stvari ter potem podaljšal vrv še za 25metrsko, da je oba nahrbtnika uravnaval, če sta se v kaminu zatikala, ko sem jih vlekel k sebi, dobro oprt na pomolu in še varovan na napeti Joževi vrvi. Zatem se je še Stane navezal na konec vrvi in prišel z Joževim lahkim nahrbtnikom skozi zelo težavni kamin do mene na pomol, kjer sva zopet naložila vsak svojo bisago ter prečkala drug za drugim do Joža. Naprej grede smo splezali trdo ob Grabnu in čez visečo ploščo nad prvi prag.

Drugi, višji prag tudi ni prestopen; pač pa vede izpod njega na desno vkreber v steber nekaj polic. Splezali smo na najvišjo polico, ki je porasla z bornimi vrbovimi grmički in smo jo zasledovali tako dolgo, dokler se za voglom stene teren mahoma ne obrne nazaj v levo. Tam sta vrezana v steno drug nad drugim dva kaminčka, ki ne nudita prav nobenih težav — še tega jima ne moreš zameriti, da sta precej krušljiva. S tem ovinkom po polici desno navzgor in nazaj v levo skozi oba kaminčka se prav imenitno izogneš drugemu visokemu pragu; kajti zgornji kamin te privede že nadenj v steno, nagosto prepreženo s širokimi policami. Tod bi bili lahko zavili na desno prav

na rob stebra in bi tam brez posebnih težav plezali skozi po stebru; obrnili pa smo se raje levo v strugo Črnega Grabna, kjer smo upali najti kakšno sled za Topolovcem — saj to je bil naš prvi in poglavitni namen, ki smo mu hoteli ostati zvesti.

Struga je nad drugim pragom prav zložna in se zdržema širi, ker se tudi leva stena nekoliko razmakne, kakor da bi jo bila silna moč odrinila v stran.

Hodili smo že nekaj časa po Grabnu, ko se je Joža, ki je hodil spredaj, naglo sklonil in izbrskal izpod grušča križasto rjavo krpo, vso strgano in preperelo. Torej prvi sled za ponesrečencem! Kar zdrznili smo se in obnemeli — zašli smo torej že v pokrajino smrti, na prostrani, nemi grob, ki so ga planine pripravile in opremile njemu, ki jih je tako iskreno ljubil... Kako trda in neizprosna je usoda!...

Spravili smo krpo za spomin na nepoznanega tovariša in za spomin njegovim domačim. Nekoliko višje smo zopet našli na prav čudno najdbo: med kamenjem je ležala nekaj metrov dolga petmili-metrška zarjavela železna žica. Ugibali smo, kako bi pač zašel ta predmet v to puščavo; nismo si mogli tega drugače razložiti, kakor na ta način, da je žica pač padla kakemu delavcu s Kugyjeve police, ko je tam delal ali popravljjal pot, čeprav žica ni sukana kakor ona pri planinskih potih in je tudi mnogo tanjša. Plaz in hudournik jo je potem pritiščal prav do sem doli na sredo stene, kjer jo je odložil kakor ono krpo; kako naj drugače pride tu noter? Z največjo pozornostjo smo se naprej grede ozirali po strugi in pretekli vsak kotiček za skalami, da nam ne bi ušla niti najmanjša malenkost. Tako smo prilezli pod nizek prag, sestavljen iz samih gladkih plošč, ki kakor table vise prislunjene na steno; po njih splezaš zanesljivo nad prag, saj tod plaz in kamen vso puhlo in nezdravo skalo sproti izbije in odnese na manj strme kraje. Za tem pragom je le malo prostora za ravno kotlinico, iz katere potem izstopi drug ploščat prag, mnogo višji od prvega. V kotlini je Joža s svojim bistrim očesom znova zapazil pod veliko skalo usnjat pas, ki ga je le z naporom izvlekel izpod težke skalne klade. Pas je bil, kakor je trpežen in odporen, ves odrt in oblizan od ostrega kamenja pa vode; dobro se je tudi videlo, da ga je raztrgalo na dvoje — Bog ve, kje je ostal drugi, manjši konec. Na spómlad, ko grme tod plazovi ali ob času hude ure mora biti v Črnem Grabnu strašno, saj te še ob belem in jasnem dnevu kar izpreleti, ko stopaš po teh mračnih prostorih, kamor nikdar ne po-sveti solnčni žarek!

Nad pragom, kjer smo našli jermen, nam je nadaljnjo pot po strugi naenkrat zaprl silno visok, navpičen skok; morali smo se mu ogniti po široki terasi daleč ven na desno v steber. Tod smo našli na policah odpadke gamzov, pa smo se čudili in ugibali, kod pride ta

živad notri v steno. Šele na drugo stran stebra smo pozneje videli, da na ono plat vedejo proti desni široke prodnate police, po katerih pride gamz najbrž prav iz dr. Jugove smeri v velikih ovinkih od trentarske strani sem, ali pa od nižje doli iz Vrat — Bog ve?

S terase smo prestopili višje in smo z lahkoto dosegli sleme stebra, ki se v tej višini (približno polovica stene) skoro vodoravno zlekne in tvori tako raven, precej dolg greben. Pravzaprav se steber šele nad tem grebenom izrazito začne in se dvigne skoro navpično v silne prepade. Spodaj je, bi rekel, le širok in ogromen podstavek, ki ima nalogo, da nosi in zdrži za vsako ceno silno težo glavnega stebra. Na grebenu smo odložili nahrbtnike in smo postavili prav na robu veliko kamenito piramido za spomin na svojo turo. Odločili smo se namreč, da bomo tam na grebenu, kjer je dosti ravnega prostora, prebili noč in se šele drugi dan — vrnili. Kajti stena pred nami na prvi pogled ni kazala posebne prijaznosti. Steber je zelo strm in izpostavljen; le po sredi je razklan z dolgim, od sile širokim kaminom, ki pa pod vrhom preide v prostorno, zgoraj zaprto previsno votlino, iz katere ni videti izhoda. Nekaj nade smo pa vendarle gojili, ker je v tem velikem kaminu zadaj za njegovo levo steno še en ožji kamin, obrnjen proti robu stebra. Od blizu si ga nismo ogledali, morda pa je prav lepo prehoden in privede mogoče više gori v razčlenjeno steno in tja, koder smo pozneje mi hodili; saj na koncu koncev mora priti vsakdo, kdor hoče preplezati ta steber, pod ono »ladjo«; tam se križajo vsa pota — kakor v Rimu. Pa tudi steber na levi od kamina smo si ogledali; ni tako odvraten — po njegovem robu bi gotovo tudi šlo; težave so pa v drugi polovici Triglavske stene itak povsod.

Naša namera pa je kazala zaenkrat le v sklepni kotel Črnega Grabna, kjer smo vedeli, da bomo dobili največ sledov o triglavski tragediji iz leta 1924. Zraven tega smo še skrivaj pričakovali, da najdemo morda na levi strani Grabna kod kakšno polico, ki bi vedla v nemško smer, če bi drugod ne šlo; ali pa, da se nam posreči iztakniti iz kotla prehod po levi strani stebra: zakaj, te nismo z grebena videli, ker je toliko zasukan, da zapre rob ves pogled v to plat. Prevezali smo se zato zopet na krajšo vrv in vzeli s seboj le čutaro, da se založimo z vodo, zlezli čez krajšo stopnjo na ravni greben in zavili na levo stran pódenj. Spet smo naleteli na gamzove sledove in glej, tam po polici se razločno vidi izhojena prava pravcata kozja stezica! Silno smo se je razveselili! Saj, če gamz pride tu noter, potem tudi nam ne bo trda predla! Po tej stezici smo prav nanaglem prispeli v sklepni kotel Črnega Grabna; z neznano silo nas je gnala tja nepremagljiva radovednost in še marsikaj drugega, da smo komaj strpeli. Bolj pa, ko smo se bližali Grabnu, bolj nam je legala teža na prsa in na noge, vsak je s strahom in nemirom čakal, kaj pride. Kaj če... Križ božji!

Takoj spodaj v kotlu smo naleteli na nekaj cunj, ki so ležale v peščenem žlebu, in čim višje smo prihajali, tem bolj pogosti so bili znaki in ostanki žaloigre mladega življenja. Z bojaznijo smo brskali po produ in bile so nas same oči. Tedaj smo prišli na kraj nesreče same. Tam v žlebu, stisnjenem med gladke plošče, so bila tla nagosto posejana s strganimi krpami: deli hlač, ozka proga nahrbtnnikovega blaga, konec ovojke, nogavica — pretresljiv pogled, zlepa ga ne bomo pozabili... Kakega koščka ponesrečenčevega okostja nismo našli; saj bi blagoslovljene ostanke pri miru pustili kakor svetinje — le zakopali bi jih, kakor se po krščansko spodobi! Tudi čevljev ni bilo, niti predmetov iz nahrbtnika niti kakega drugega ostanka opreme, povsod le zbite in zasute krpe, vse izprane in obledele od vode. Ozrli smo se navzgor, odkoder je padel pred štirimi leti nesrečni mladec. Kar streslo nas je! Tik nad glavami 500 metrov visoka navpična, deloma močno previsna stena, gladka in masivna kakor zrcalo! Nikjer nima oko prostora, da bi obstalo, še pogled zdrkne, kakor bi mu izpodneslo. Tu doli torej je strmoglavila v naročje smrti korajžna mladost. Triglavska stena jo je vrgla v enem samem loku skoro 500 metrov na gladko izprano ploščo, kjer čaka zdaj dne, da popleza čez steno na sodbo...

Če vidiš enkrat Črno Steno od blizu, se ne čudiš, da nismo našli niti najmanjše koščice, saj kosti so se ob silnem padcu zdrobile, pa jih je odnesla voda in plaz, ko so lahke, da jih najmanjša moč premakne. Triglav je sam poskrbel za svojo žrtev, skrbno je zasul in zagrebel v prostranem grobu njene zemeljske ostanke, duša pa je svobodna splavala nad Triglav v sinji paradiž, v višino, ki jo je pokojni tako ljubil!

Prav je, da nismo našli več, kakor smo; saj nas je že pogled na to razdejanje, kar ga je še ostalo, na zbledele krpe in na grozovito, razmočeno Črno Steno ter misel na to, kaj se je tod godilo, stisnila za srce z jekleno, ledenomrzlo roko kakor s kleščami; čutili smo toliko in tako, kakor čutiš na vseh vernih duš dan, in še več. Stali smo tam na tem najveličastnejšem pokopališču naših planin sklonjenih glav in bridkoresnih misli — še nikoli se nismo tako globoko vživeli v smrt!

»Fantje, vsak en očenaš požebrajmo!« Na tihem smo zmolili za tovariša vsak svojo iskreno molitvico... Sladkó naj počiva ta lepi, mladi fant v tem veličastnem, smrtnoresnem grobu! —

Dobro imam še v spominu tiste čase iz leta 1924., ko sta drug za drugim padla v Triglavu dr. Jug in Topolovec; ne bom jih pozabil! Marsikdo je takrat povedal to in ono; ta je potočil sočutno solzo, oni je skomignil z rameni in niso bili več redki, ki so dejali: »Prav jim je! Čemu pa lezejo v steno in nosijo glavo na prodaj — kar so iskali, so iztahnili!« Težko je govoriti s takimi ljudmi, od sile in čez mero težko! Zakaj niso toliko poštene in odkriti, da bi pogledali

bolj na globoko in naravnost na sredo. »Čemu?« Samo to golo in hudobno vprašanje ljudi, ki se ne zgražajo in ne najdejo niti besedice obsodbe, ko dan za dnem z naslado čitajo: »Ta in ta si je v najlepših letih z lastno roko vzel življenje.« »Ta je utonil v nesnagi in alkoholu, zapravlil dom, zašel na stranpot in se zapustil!« Vajeni so teme in zato godejo nad ljubim solncem, če jih slepi v svoji jasnini! »Čemu?« Če za drugega nič, samo zato, da ubežimo pred to hudobijo in temo, ki pokriva dolino, da imamo čisto vest, lahko srce in vedro, bogato dušo, voljo do dela, silo za čas, ko plane nad nas pretežka borba za obstanek! Mlad človek mora imeti polje, kjer se udeještvuje; in če zaide mimo vseh zank in nastav v planine, Boga zato hvalimo! In če ga sreča na ozkih stezicah smrt — obvaruj nas je Bog! — bolje je, da umrje mlad mož, kakor pa postaran in betežen mladeč!

(Dalje prih.)

Marko Debelakova:

Severna stena Mangrta (2678 m), Gamzov Rob

Severna stena Mangrta se začenja pri Travniški Škrbini in se razteza do robu »Nad Zagačami« (2160 m).¹ Visoka je od 800 do 1000 m, pri Zagačah komaj 500 m.

Prvi plezalni poskus datira iz leta 1903. od nekega nemškega plezalca, menda iz Gradca, ki se je pri tem poskusu ponesrečil. Drugi srečnejši poskus je bil leta 1906., ko sta zahodno stran stene preplezala iz Ledevnic nemška alpinista Leuchs in Schulze. Ta »klasična« smer je srednje težka, le vstop je težaven.

Vzhodno od Ledevnic je naslonjena na steno mogočna ostroga, s strmim, ostrim grebenom. Ta kulminira ca. 50 do 60 metrov pod mangrtskim vzhodnim robom, pod »Vrhom nad Solnicami« (2352 m), desno od Hude Škrbine. Ta ostroga se imenuje Gamzov Rob.²

Gamzov Rob je porasel skoraj na dve tretjini z ruševjem, višje pa rušo,³ ter preide nato v živo skalo. Tu se greben zoži in strmo dvigne proti vrhu.

Leta 1927. ga je poskusil preplezati tržaški plezalec Spinotti in tovariš Majcen. V prvi tretjini roba sta bila odbita, ker nista našla pravega prehoda. Po njihovem mnenju ter po mnenju dr. Kugyja je gornji del stene nepreplezljiv. Obratno pa mi je zatrjeval dr. Tuma, da je Rob dolgo proučeval ter prišel do zaključka, da se dá preplezati.

¹ Dr. Kugyjev izraz »Žagerca Senke« je napačen. »Žagrea« je očitno nerazumljena Zagača, t. j. zagatena krnica.

² Pravilno je gamz iz gamez, pisava z »s« je po nemškem, dasi je tudi v bavarsko-tirolskem narečju izgovor mehki s = z. Schmeller (etim. slovar bavarsčine) navaja »das Gams«, t. j. gomazeča čreda; gamez mi velja za slovensko besedo.

³ ruševje, Latschenkiefer; ruša, kompakter Rasen; drn, Rasenbüschel.

Dne 22. julija 1928. sva prišla z Deržajem na Staro Planino pod Mangrtom, da si поблиže ogledava Gamzov Rob.

Tik nad Staro Planino, na prodišču levo od Gamzovega Roba, sva poiskala v zavetju velikega bolvana⁴ primeren prostor za bivak. Z mrakom se je približevala nevihta in morala sva nižje pod največjim bolvanom iskati strehe. Do pozne noči sva gradila bivak; ko je jelo liti, sva bila v varnem zavetju.

Ker je zjutraj še vedno deževalo, sva spala do sedme ure. Nepotrebno prtljago sva pustila v bivaku, vzela sva s seboj le malo brašna.

Bila je osma ura zjutraj, ko sva zavila preko prodišča na vzhodno pobočje Roba tam, kjer rastejo po ruši lepi macesni. Skozi spodnje ruševje sva se prerivala sigurno, čeprav je strmina precejšnja. Po drnu sva morala previdno plezati, ker se vse trga in ni noben stop siguren. Plezala sva poševno na desno, da bi dosegla Robov rez, ker sva si tam obetala boljšo orientacijo in sigurnejše prehode. Ko sva plezala približno pol ure, sva dospela do nerodne prečne strme plošče, v razpokah drnate. Hotela sva se navezati, a na najino veliko veselje sva ugotovila, da počiva vrv še vedno v bivaku pod Robom. Ker bi bila nezmisel, da bi se vrnila oba, ko itak drug drugega nisva mogla varovati, je Deržaj šel sam po vrv pod Rob.

S tem sva zamudila precej časa. Ko se je Deržaj vrnil, sva se navezala, prečila ploščo in zavila v ozko zagato (kamin). Privedel naju je na greben. Tu sva se poslovila od zadnjih borovcev.

Mala Škrbina v grebenu ni nudila nikakega točnega pregleda, zato sva kar na slepo zavila po ozki gredi,⁵ ki je sestavljena iz ostrih, zobčastih skal, na desno pobočje Roba. Prišla sva do mesta, kjer je greda izpodjedena in tvori le obok majhnega okna. Obok izgleda, kakor bi ga bila zgradila nevešča roka zidarskega vajenca; zato sva s početka kaj nezaupljivo ogledovala zračno pasažo. Pa je tisti »vajenec« prav čvrsto gradil in bi ta obok nosil tudi najino skupno težo, a iz previdnosti sva posamič telovadila preko njega.

Tik za obokom se zoži ozka lašta⁶ in se strmo dvigne k skalnatemu nosu, ki nudi izborna osiguranje. To prečenje je zelo izpostavljeno, a ker je skala čvrsta, ni večjih tehničnih težkoč.

Nad skalnatim nosom, poševno na desno, je mal macesen, ki je kakor po srečnem naključju tako visoko zašel. K temu macesnu vodi ozka zarez,⁷ ki preide v previs, nad katerim raste macesen. Na tem

⁴ bolvan, Felsblock, Felssäule.

⁵ greda = poševna polica.

⁶ lašta, dicke Felsplatte; lašte tvorijo cele gore, dočim je plošča splošno: Platte, po obliki; plat, i, die glatte Felswand.

⁷ zarez, Einschnitt, ostra in ozka; zajeđa, večja, nepravilna zarez, Fjord, Meerbusen.

mestu sta se po najinem mnenju vrnila Tržačana. Dolgo sva ogledovala to kočljivo točko in prišla do zaključka, da je treba imeti neskončno dolge roke, da se previs premaga in doseže macesen, ako ne zletiš prej s previsa.

Deržajeve ekstremitete so za nekoliko spoznanje dalje od mojih — poleg tega je že vaju leteti s previsov — zato se je udeležil on. Zavarovala sem ga sigurno na skalnatem nosu, prečil je k zajedi in se potegnil vanjo. Šlo je silno počasi, ker je moral stope in prijeme osnažiti zemlje in trave.

Gledati, kako pleza tovariš v težkem terenu, ni prijetno; a s tovarišem si težka mesta vedno deliva tako, da prevzame on mesta, kjer je treba dolžine (kakor previsi, prestopi), jaz pa prevzamem ozke poč⁸, prečnice. Tako se ne zamudiva po nepotrebnem.

Tovariš je bil pod previsom. V hipu se je sprožil, pognal kvišku in se oprijel macesna z levo roko. Še trenutek in bil je na varnem. Sledila sta nahrbtnika, nato jaz.

Nad macesnom je prosta sténica, zelo izpostavljena, a s sigurnimi prijemi. Nad njo sva dosegla zopet greben, in to okrog 12. ure opoldne.

Grebenu sva v lepem zračnem plezanju sledila do velike zelene glave, ki sva jo obšla desno po nesigurnem travnatem svetu. Za »glavo« sva prišla zopet na Rob. Ozka rez, na desno globoko pod nama Ledevnice, na levo navpične stene dol do ozebnika⁹ na levo od Gamzovega Roba. To mesto je zračno, da malo takih. Zajahala sva rob in prav neelegantno kobálila preko njega. Ta rez je le par metrov dolga.

Za to jahalno rezjo se Rob navpično dvigne. Za dolžino vrvi (30 m) sva plezala tik ob Robu, skrajno izpostavljeno do sedelčka pod gladko stopnjo. Zamudila sva se precej z nahrbtniki, ki jih moraš tu vedno prekladati po vrvi. Stopnjo sva obšla na levo po drnati lašti in prišla pod škrbino med zadnjimi zobmi Roba, ca. 80 do 100 m pod mangrtskim vzhodnim grebenom.

Tu je Deržaj poizkusil dobiti desno v steno prehod, a se je vrnil brez uspeha. Spustila sva se na polico pod škrbino in prečila na levo k dolgi žmuli,¹⁰ nad katero so travnati stopi. Tudi tu sva bila odbita.

Imela sva še eno možnost, a bila je peta ura popoldne in bližala se je nevihta. Za to možnost bi morala računati dve do tri ure, a bila bi nato morda šele v najhujšem nalivu na grebenu. Poleg tega je bila ta možnost še velik vprašaj. Posvetovanje je bilo kratko. Sklenila sva, da se vrneva in poskusiva svojo srečo drugikrat ob stalnem vremenu.

⁸ poč, -i, Spalte; prečnica, Traverse; prečiti, traversieren.

⁹ ozebnik, Schneecouloir.

¹⁰ žmula, Wulst.

Padle so prve težke kaplje, ki so nama olajšale obotavljanje in povratek. Pod nama je bil oni snežni žleb, ki pade od Hude Škrbine proti Stari Planini. Ako bi ga dosegla, sva bila sigurna, da najdeva v njem zavetja pred nevihto in v skrajnem slučaju tudi bivak. Stena Gamzovega Roba nad ozebnikom je strma in izlizana od snežnih mas, ki padajo z Roba. Stena je sicer lepo enakomerno prepredena z laštami in žmulastimi policami, a te so tako daleč druga od druge, da sva se morala skoraj povsod spuščati kar po vrvi. Tako sva pustila v tej steni celo vrsto klinov in zank. Ko sva bila na prodnatih ploščah nad žlebom, je lilo po vseh gorskih predpisih tako, da sva bila kmalu dodobra premočena. Previdno sva, zanašaje se na plezalne čevlje, plezala po ploščah, po katerih so sedaj drli potočki. Neprijetno je bilo posebno to, da je bil Mangrt središče nevihte, vsled tega v tako gosti megli, da je bilo v žlebu skoraj temno.

Žleb je v gornjem delu v juliju že prost snega. Stena nad njim, oziroma pod Hudo Škrbino, tvori veliko streho, tako da je v gornjem delu žleba ogromna pokrita »loža«, odprta proti Stari Planini.

Zadnje plošče sva prečila že pod streho. Kar oddahnila sva se, ker je med bliskanjem in grmenjem jela padati toča, in to debela gorska toča. V skrajnem koncu najine »lože« sva poiskala raven suh kotic in si pripravila bivak. Še preden sva bila gotova, je bila že taka tema, da sva morala prižgati svečo. Na gosti megli pred nama sta se pošastno gibali najini senci. »Loža« pa je tako akustična, da sva si ob grmenju mašila ušesa. Kmalu je začel neznosen mraz, ker sva bila mokra do kože. O spanju seveda ni bilo govora. Okrog druge ure po polnoči je neurje ponehalo.

Zbita in izmučena sva vendarle dočakala dneva. S prvim svitom sva si obula okovanke in zapustila »ložo«. Žleb je tam prodnat, a hitro sva prišla na sneg. Nekaj časa sva hodila po snegu, a ker sva morala delati stopinje, sva raje zavila v desno poč, ki je bila dovolj ozka, da sva se lahko v nji gvozдила. Ko se je poč razširila, sva prečila previdno strmo snežišče (imela sva le en cepin!) in nato kobálila po levi počí do preloma snežišča, ki nastane vsled skoka v žlebu. Po počí sva splezala z gvozdenjem ko po zagati v žleb. Iz žleba sva zlezla zopet na naslednje snežišče in prišla v kratkem do drugega preloma, ki je bil dobrih 15 m visok, oziroma za naju globok. Na levo se je sneg še držal žlebovega brega, desno pa je segala ozka poč le do polovice; nato je bila s snegom zagačena. Preko roba sva videla, da se poč pod mostičkom nadaljuje, treba je bilo torej le predreti snežni mostiček. Deržaj je naredil s cepinom dokaj široko luknjo, skozi katero se je preril v spodnjo poč. Podala sem mu nahrbtnika, nato sem še jaz sledila. Ozka luknja mi je zleknila suknjo in srajco kvišku, da sem z golim hrbtom božala umazani sneg, kar je gotovo silen užitek, zlasti če je človek moker do kože in napol zmrznjen. Pod luknjo sva čepela

z Deržajem zagvozdена v snegu in žalostno motrila poč, ki se je tako razširila, da ni bilo mogoče gvozdit i dalje. Vroč e nama v tisti ledenici ni bilo! Deržaj je s cepinom izsekal snežni nos, okrog katerega sva položila vrv in se nato po nji prosto spustila v žleb. Tako so se nama vsaj roke segrele.

Nadaljnje snežišče je bilo začetkom zelo ozko in izpodjedeno, liki krokodilskemu hrbtu, nato pa se razširi. Jaz sem navezana drsala prosto po strmем snežišču, med tem ko je Deržaj s cepinom pariral sunke. Okrog 10. ure 24. julija sva bila pri svojih stvareh nad Staro Planino.

*

Dne 22. julija 1929., ravno po preteku enega leta, sva bila z Deržajem zopet pod Gamzovim Robom. Prišla sva bila s Traviški Škrbine in prečila pod steno k Robu. Vstopila sva zopet zelo pozno, to je ob pol 8. uri; a ker sva imela stalno vreme, naju to ni motilo.

V spodnjem delu se nisva mudila, le tisti previs pod macesnom naju je malo zadržal. Okrog poldne sva bila pri škrbini pod zadnjim stopom, kjer sva se prejšnje leto vrnila.

Ker sva vedela, da stopa ne moreva desno obiti, se nisva tam mudila, temveč poskusila tik ob stopu na levi strani v smeri žmule, ki sem jo v opisu prvega naskoka omenila.

Spustila sva se po vrvi na ozko travnato polico in od tu sva plezala po izpostavljeni steni, tik ob stopu kvišku. Pravih stopov ali prijemov ni, moraš se nekako »zgoljufati« preko tega oddelka. Varovanje je tu popolnoma iluzorično, ker bi prvi padel dve dolžini vrvi razdalje od drugega. Varovanje drugega pa je v izpostavljeni drži prvega (klinov ne moreš zabiti na pripravnem mestu) ravno tako težko. Vsak gibljaj moraš tu strogo preračuniti, da ne izgubiš ravnotežja, teža pa mora biti sorazmerno razdeljena na roke in noge. Poznam plezalce, ki se v steni zanesejo le na dobre stope in prijeme, kjer je mogoče pošteno zagrabit i. Ti plezalci se ob takih prijemih, kakor pravi Nemec, »mit einem kräftigen Klimmzug« potegnejo kvišku. Tako plezanje je nele skrajno utrudljivo, temveč tudi le v gotovih položajih uporabljivo. Z Deržajem plezava mehko, neutrudljivo izenačevalno tehniko plezanja, to je, da razdeliš vedno (so le redke izjeme) delo sorazmerno na roke in noge. Izjemo tvorijo navadno, a ne vedno, previsi. Priznam, da je treba imeti pri tej tehnik i sila razvit čut ravnotežja, saj govore Nemci o »Gleichgewichtstechnik-i«. Ako je ta čut prirojen, tako da je podzavesten, tedaj je ta tehnik a najlažja; ko pa se je človek zaveda, je tudi najelegantnejša. — Toda dovolj o tem, saj bi se lahko spisala cela knjiga samo o tehnik i plezanja. Toda le malo število naših alpinistov bi se zanjo zanimalo in bilo z njo zadovoljno — oglasilo bi se pa nešteto nekompetentnih ljudi, katerim take vrstice niso namenjene.

Ob skoku sva torej plezala kvišku; ko sva bila na štirijaški »beli glavi« skoka, sva se oddahnila, ker sva imela tu dober pregled za izstopno steno.

Naravnost od »bele glave« ni pristopa v steno, pač pa po polici z drnom na desno tako, da imaš na desni strani poševno pod seboj Ledevnice. Tu je nerodna stopnja komaj 2 metra, a nad njo sva po dobrih stopih hitro prišla na desni grebenček gladke poševne zareze, po katerem sva plezala do njegovega konca, to je mali ravni prostor pod izstopnimi ploščami. Postavila sva piramido, v njo pa shranila v stanjol zavite podatke o turi.

Komaj 15 do 18 metrov naju je še ločilo od grebena. Zmaga je bila sigurna! Tik nad prostorom s piramido je krasna zareza z dobrimi prijemi in stopi. Po nji sva plezala ca. 5 metrov, nato pa prečila na levo v gladke plošče, ki so skrajno izpostavljene, saj je pod njimi ca. 1000 metrov globočine. Plošče imajo dovolj vzboklin in vzdolbin, ki nudijo dobrim plezalnim čevljem dovolj opore. Plezanje pa mora biti mehko, kakor pri že omenjeni steni ob »beli glavi«, mišice prožno napete, sicer se lahko v hipu izgubi oblast nad seboj, zlasti če se človek le trenutek predolgo mudi v isti drži.

V zavoju sva priplezala nazaj nad zarezo in od tu na greben, oziroma na Vrh nad Solnicami (2352 m) ob eni popoldne. Smer preko Gamzovega Roba je bila izvedena!

Na karti (1 : 50.000 in 1 : 75.000) je zarisana Huda Škrbina kot kulminacija žleba na jug »V Snegu«. Ta škrbina je med Hudo Škrbino in Koritniškim Mangrtom (2366 m). Huda Škrbina je nad žlebom, ki pelje od pašne police Kozlovke vstric z žlebom »V Snegu« na eni strani. Na drugi, proti Stari Planini, je škrbina nad ozebnikom na levo od Gamzovega Roba. Gamzov Rob preneha pod vrhom nad Solnicami, zahodno tik ob Hudi Škrbini.

Z vrha sva bila skoro v Hudi Škrbini, kjer sva našla nadelano stezo, ki so jo izvedli laški alpinci od Kotovih Špic preko Mangrtskega vzhodnega grebena. Po tej poti sva bila kmalu na navadni stezi, ki pelje na Mangrt, in po nji na vrhu.

*

Pripomnje: Predležči članek mi je poslala ga. Marko Debelakova na uporabo; pristavil sem terminologiji in nomenklaturi nekaj svojih opazk. Tura čez severno steno Mangrta je ena najodličnejših, kolikor se jih je sploh izvršilo v Julijskih Alpah. Tudi najboljši nemški alpinisti so doslej zaman poskušali prelezti vzhodni del stene. Na zahodni strani je poskušal turo dr. Jug; radi slabega vremena in zato nezanesljivih prijemov jo je moral opustiti. Dr. H. Tuma.

Severovzhodna stena Koroške Rinke

Desni masiv Turskega Žleba — na severni strani — se imenuje Koroška Rinka. Njena južna stran je položna, kamenita njiva, ki se prelomi na drugo plat v strahovite prepade proti Mrzli Gori. — Na vznožju vzhodne stene je izpeljana pot skozi Turski Žleb. Na vzhodu in severovzhodu pa severno steno loči ogromni jarek od vrha do poda — melišč.

Vstop v severovzhodno steno tvori vežica s snegom. Začetek stene markira vlažnost in alge. Skala ima redke oprimke. Preko te stene pošev na desno na slabo izraženo polico, pravzaprav poševno ploščo. Od tod ves čas ob velikem turnu po navpični steni na levo do pod kamina, ki prereže drugo tretjino stene. Plezanje do pod kamina je izredno težko. Plošče in zaviti skladi omogočajo dostop v kamin, Traverza s skrajno ekspozicijo. Skozi kratek kamin v glavni kamin, ki se večkrat izoblikuje tunelasto. Kamin izpelje v škrbinico. Iz te mimo turncev na greben, s tega pod vrhovne stene. Ta je tod previsna. Zdaj močno na levo po žlebu v kadunjo. Iz te po kaminu v steno. Kamin se v gornjem delu preobliči v žleb. Rob stene zapirajo ob koncu žleba previsne skale. Preko teh na rob in v nekaj minutah na vrh.

Pleza je drzna in težavna, mestoma skrajna. Zanimiv je kamin sredi stene. Stena ves čas navpična. Pravo nasprotje južnega pobočja in verna slika plezalčevega razpoloženja.

(Tura izvršena 8. oktobra 1929.)

Dr. Jakob Prešern:

Zima v Alpah

(Iz vojnega dnevnika.)*

Punta d'Albiolo, 2978 m, na
Vseh Svetih dan leta 1916.

Pismo domačim:

Vse je že v snegu pri nas, prav vse, tudi tisti košček najnižje točke, ki jo vidimo tam doli na prelazu; zakaj prave doline in lepe ravnine so za nas, ki smo obsojeni, da prezimujemo v višini 3000 m, tako neskončno daleč nekje zakopane, da jih ne uzre naše oko niti z vrha, ki presega sam Triglav za dobrih 100 m.

Vendar je tako lepo, tako jasno in solčno in mi se grejemo danes, kakor bi bili kje med Vami ob probujajočem se življenju sredi marca. Vse je res narobe v tej vojni. Med meglo in dežjem, ob kislem vremenu smo romali nekoč otroci na grobove, niso nam hotele goreti

* Glej »Planinski Vestnik« 1929., stran 53 in sl.

sveče in ob malih plamenčkih smo si greli premrle prste na grobovih. Pri nas pa je, kakor bi vstajala narava in hotela še zadnji pot zbuditi spomin na življenje. Snežniki povsod naokoli se bleste v najčistejši beloti, solnčna luč se zrcali v zelenkastem ledu, ki se širi po pobočjih skoraj v dolino.

A mi mislimo na smrt in na svoje drage, ki počivajo daleč od nas. Govorimo o njih, menimo se o praznovanju teh dni pred dvema dolgima letoma in mislimo na roženkrance, ki smo jih morali premoliti na ta večer. Tu seveda ne molimo roženkrancev, sploh nihče od nas ne moli več z besedami. Le bolj zamišljeni smo take in podobne dni, strašno smo redkobesedni, vsak ima opravka dovolj s samim seboj in s svojimi mislimi. In te misli so ko molitev brez očenašev, ker prihajajo iz srca, polnega želja in neugasljivega hrepenenja.

Preveč smrti sem videl v teh sedemnajstih mesecih, da bi mogel pozabiti svojih dragih; kajti preživo so mi v spominu gromade razmesarjenih trupel prijateljev in sovražnikov, mlade njihove krvi, da bi se jih ne spomnil ob njim posvečenem dnevu. Ne, nisem še tako podivjan, učinek te morije je pri meni baš nasproten: Vso ničevost uvidevam in neštetokrat pojejo moje misli: O vanitas vanitatum! Nepotreben je tedaj materin opomin, da naj se spomnim mrtvega očeta!

Globoko doli pod nami leži na mali ravnici vojaško pokopališče. Kakor črn krog ga obdaja ograja, kot črne pikice se vidijo križi na grobeh tam doli počivajočih naših tovarišev, odetih v globoko snežno odejo. Ni videti lučke na njihovem domovanju, da, napenjam oči, da bi opazil sled človeške stopinje v globokem snegu, ki bi pričala, da se jih je spomnil vsaj eden te dni. Božji mir povsod naokrog. Prepričan pa sem, da si je obrisala v daljni Pusti solzo mati onih Madjarov, ki jih je lani zasul plaz; da plaka vdova laškega alpinskega poročnika, ki počiva doli z drugimi tovariši, žrtvami njihovega lanskega napada, v objemu tovarišev vseh naših narodnosti, na katere mislijo danes matere, žene, bratje in sestre. Njihovi grobovi so jim neznani, pot do njih zaprta in v visokem gorovju nedostopna. Križi so polomljeni, napisi zamazani in nerazločni. Zob časa gloda na njih in na kosteh nevzdržema.

Mi smo se spomnili svojih dragih tukaj na drug način in opravili svoj grobarski posel že pred mesecem. Kjer je bila ravnica med skalnatimi čermi, tam so bili v bornem drobnem pesku grobovi in križi. Kdo je v začetku vojne mislil na obsežna vojaška pokopališča? Kjer je kdo padel, tam so ga zagrebli. Pred nekaj tedni smo jih odkopali: laškega poročnika bersaljerija, ogrskega Janoša in tirolskega cesarskega strelca. V mrzli odeji naših gora se jih trohnoba skoraj ni prišla, dasi so ležali v »zemlji« že dobro leto dni. Ko sneg so bila bela njihova trupla. Odpravili smo jih na ono pokopališče, ki ga vidim

tako razločno skozi okno, da v miru segnijejo in izginejo ti sledovi triletné moritve.

Menite, da sem v civilu kdaj mislil: »Prihodnje leto bo morda gorela na mojem grobu lučka, ob kateri se boste solzili Vi?« Oj, ne! Sedaj seveda mislim drugače. Morda bom sameval že čez leto in dan visoko kje pod večnim snegom, med kršnim kraškim kamenjem kje ali v mastni zemlji gališki. Ne bo luči na mojem grobu, ne cvetlice ob glavi, ne venca ob nogah ... Kdo ve? Samo to vem, da boste mislili name Vi vsi in mi privoščili vsaj eno solzo.

Tako mislim in čim bolj mislim, tem bolj vre v meni moje mlado življenje, ker ni bilo v meni še tolikega veselja do njega in tako neskončnega hrepenenja. Nič čudnega: Kdor si želi življenja, misli na smrt ...

— 21. XI. 1916.

Zima — pa še kakšna! Nisem je poznal do danes, čeprav sem lani prezimoval pod Krnom. Sneži, sneži, sneži, nevem koliko dni že zaporedoma in nepretrgoma v debelih kosmih, med ledeno burjo zopet, ki ti zanaša sneg v oči, da se ti sprijemljejo trepalnice. Za vrat, za srajco, da, celo za rokavice najdejo pot drobne snežinke, ki jih je burja zmešala in zdrobila v fin prah. Temperatura pada, vse je v megli snežnega prahu, samo par korakov vidiš predse in ne spoznaš več pokrajine, čeprav si preživel v nji mesece in mesece. Zravnane so globeli, nastali so na mestih zametov novi grički; skale, ki so nam služile za orientacijo, so se pokrile s kapo in se zravnale s svojo okolico. Z največjo težavo najdem pot ob belem dnevu od barak pri stotniškem poveljstvu in pisarno, svojih dvesto korakov daleč.

Za mojim hrbtom, onstran lesene stene, poje telefon v mali centrali že od jutra: »Tu - tu - tu - tu - tu.«

Telefonira komandant nekam dol višji komandi v zaledju: »Promet sem povsem ustavil... radi plazov..., postojanke še niso prizadete, le na straži št. 4 je en mož zašel v snežno drčo, a je rešen... polovica kompanije je bila tudi zasuta... ljudje so se rešili skozi okna... nič se ni zgodilo, ne... konec.«

»Kaj pravite, na M. Preseni je bilo zasutih 14 mož?« — govori radovedni telefonist, ta živa pošta žičnih pregraj, z znancem na drugem vrhu.

»Zvezo s stražo št. 5!«

»Razdrta!«

»Zvezo z Laghetti!«

»Pravkar jo je vzel hudič,« — dé telefonist in sam zase še bolj debelo zakolne.

Poročilo komandanta je bilo resnično. Sneži danes že peti dan, tri metre snega smo imeli že prej, sedaj se pa pogrezamo vanj. Lepo sem še davi dremal pod svojimi tremi odejami in še v polsnu sem

poslal Kovača, da mi prinese kavo na pograd. Sam pa sem sanjal dalje in občutil posteljno gorkoto dvakrat prijetnejšo, ko sem videl beli zastor padajočega snega zunaj. Naenkrat se je zazibala baraka, zaškripalo je tramovje in zazibale so se pogradove deske, potem pa je zgrmelo čez streho in nam zagrnilo okno.

Bili smo na mah v temi. Ko smo se zavedli, kaj se je zgodilo, je bilo že vse končano, kakor je končano takrat, ko ti zažvižga krogla mimo ušes. Naša baraka je bila deloma pod snegom, ki ji je segal samo par decimetrov nad okna pod stropom. Le pri enem oknu je bila zgoraj še mala odprtina. Videli smo, da smo pod snegom, da so zasuta vrata, zasut vhod v drvarnico in kuhinjo. Tam se je snežena plast, ki se k sreči ni utrgala visoko nad nami, ustavila in zadelala kuhinjo, Kovača z mojo kavo vred. Če bi bila pridržala z vrha in pripeljala s seboj vse snežene mase, od nas ne bi bilo sedajle več sledu. Joj, kako hitro smo bili oblečeni; zakaj v sami srajci in hlačah se ne bi nihče rad peljal v dolino, če bi prišel še drugi plaz, ki ni bil tako nemogoč. Kmalu smo se izkopali skozi okno. V takih slučajih spadam jaz pri vojakih med najurnejše ljudi in sem bil prvi na prostem. S seboj pa sem potegnil smučke za vsak slučaj.

Od latrine sem krik. Iz sosednje, po velikem delu tudi zasute barake se ne gane nič. Res, popolnoma je zasuta. Čujemo pa iz nje kraval v vseh avstrijskih jezikih. Kje je latrina? Ni je več! Dva moža sta bila nekje v bližini in kličeta sedaj na pomoč. Vse, kar se je moglo izkopicati iz barak, je sedaj zunaj in s par lopatami smo seveda odkidali najprej — kuhinjo. Veste, ne samo jaz, tudi drugi še niso dobili kave! Življenje 20 ali 30 mož, zasutih v baraki — no, ti bodo že potrpeali. Žalibog primanjkuje lopat. S petnajstimi, kdaj bo izkopana cela baraka? V skladišču, kake četrte ure hoda v kopnem, onstran grebena v mali dolinici, o, tam jih je dovolj, najmanj 50, zatrjuje narednik.

Kdo pojde ponje in kako naj jih prinese, ko ni videti nobene stezice več, nobene gazi v trimetrskem snegu, ko je noč vse tako lepo izravnala, da je orientacija v gostem metežu in viharju, ki se je med tem dvignil, nemogoča. Samo meter stopi na stran od nekdanje steze, pa se lahko znajdeš kje doli v Malga Strino.

Edina rešitev so smuči. Bilo nas je pet, ki smo jih imeli takoj pri rokah in smo zaupali toliko svojim nogam, da prehodimo v kratkem času pot, katere bi pešec pač ne prehodil nikoli. Hitro smuči na noge, rokavice na roke, okoli glave cunjo; kajti burja nosi sneg in piha tako silno, da jemlje sapo. Drobní sneg ti prši v oči, nabira se v mrazu na trepalnicah, draži ti občutljivo sluznico: vsak trenutek imaš polne oči solz in na trepalnicah ledeno skorjico, tako da se skoraj sprijemljejo. Neprestano jih je treba otirati.

Odpravili smo se navzgor, da pridemo na vrh grebena, pod katerim stoje barake. Pot do sanitetne barake je že prosta. Odkidali so

jo sanitejci, ki sploh niso bili zasuti. Dalje! Baraka, kjer stanuje kovač in čevljar, je le zasnežena. Lenuha sta si izkopala samo dohod do vrat, ki pelje seveda sedaj navzdol, kakor v klet. Tudi barake z delavci ni več videti. Skozi debelo snežno plast ima izsekano okno. Videti je ta stena tako debela kakor utrdba gradu. A tukaj še vse mirno spi. Pogledam skozi odprtino. Ej, vraga! Saj to ni okno! Baraka sploh ni zasnežena. Vihar sam je napravil pred spodnjo barakino steno mogočen nasip in si izlizal okno. Med nasipom in steno pa je sneg tako izlizan, da se vidijo gole tonalitne skale.

Gremljo dalje, s težavo se pomikamo in prvi, orjak, piha spredaj ko som. V trimetrski moki smo z muko prigazili do vrha, kjer nam je bruhnila burja s še večjo silo v obraz od nasprotne strani. Spustili smo se navzdol proti dolinici, kjer je bilo skladišče. Niti dva koraka ni bilo videti naprej. Mož, ki je vozil pred menoj, je bil videti samo kot megljena kulisa. A te kulise nisem smel izpustiti izpred oči, da ne izgrešim sam smeri. Ni bilo časa, da bi gledal pod noge. Oblike terena sem samo čutil, kakor se je pač menjavala lega smučk. S Špice se je čulo pokanje straž, laški odgovori so brenčali visoko nad glavo, videti pa ni bilo ničesar iz čudne, nemirne sivine. Tako smo prišli na mesto, kjer je nekoč stalo skladišče. Nobenega sledu o njem! Plaz ga ni vzel, ker stoji na ravnem. Kje torej? Zapazili smo končno črno pikico v snegu — bil je dimnik. A ganilo se ni nič. Magaciner je spal ko polh, zasnežen okoli in okoli in še od zgoraj. Kdo bi ne spal v taki veličastni tišini?

Dimnik smo uporabili kot telefon. Kričali smo skozi njegovo odprtino tako dolgo, da smo ga priklicali. Dobili smo lopat, jih naložili in privezali na hrbet. Pri tem pa smo zamudili debelo uro! —

Najlepše pa nas še čaka: Razdrta je vzpenjača, ki vodi v dolino do Malga Strino. Vzel jo je plaz. To bodo pele konzerve in prepečenec! In če tega zmanjka, kaj potem?

— 22. XI. 1916.

Sneži dalje ko za stavo. Dosegli smo štiri metre snežne plasti. Že drugi dan smo brez vsake zveze z dolino. Vse vzpenjače so pobrali plazovi, telefonske žice pa je potrgal vihar in debela skorja polede-nelega snega; vsaka žica je debela ko otroška roka! Iz doline ni živeža, ne pošte.

Samo v Pejo, kopališče z znamenitimi vreli, še bližje Ortlerjevi skupini, nam je ostala zadnja zveza, ki pa z našimi višjimi komandami nima nobenih stikov. Včasih se nam oglašajo ti gospodje iz doline in nam hudomušno poročajo, da tudi tam — sneži.

Začelo se je štedenje s hrano. To pomeni, da se zavedajo položaja, obenem pa tudi, da naše zaloge ne morejo biti velike. Kruha nisem videl že dva dni, a imel sem svoje zaloge.

V postojankah poka, na Špici streljajo, vse samo iz dolgega časa. V takem snegu je vsako drugo vojskovanje nemogoče. (Dalje prih.)

Kot začetnik čez Triglavsko steno

Ko sem v poletju (1929.) ogledoval s Cmira severno steno Triglava, sem za trdno sklenil, da se bom z njo poskusil. Toda šele v septembru se mi je nudila prilika za to. Spoznal sem se s tovarišem, ki je bil enakih misli in želj; dne 18. septembra sva se odpravila na pot.

Korakajoč v luninem svitu proti Aljaževemu Domu, sva zagledala severno steno vso razsvetljeno. Bledi lunini žarki so jo odevali v grozo — vsaj za naju. Nehote se nama je stiskalo srce in porodila se je misel: »Kdo ve, da li jo premagava midva, ali ona naju?«

Zjutraj še v temi sva odrinila od Aljaževega Doma in sva prišla ob svitu dneva do stene. Obetal se nama je krasen dan. Solnčni žarki so se že oprijeli vrhov veličastne Škrlatice. Vstop v steno? Zaznamovan je z ostanki papirja, konzervnih škatlic in dr. Kam sedaj? Imela sva s seboj Kvedrov opis stene ter načrt njegove in Tumove poti. Rdeča črta, Kvedrova, je kazala naravnost kvišku, modra, Tumova, na levo. Tovariš je silil naravnost kvišku, a jaz na levo; bal sem se, da ne bi zašla na nemško smer. Odločila sva se za levo.

V začetku sva plezala kar na slepo; saj nisva bila sigurna, ali sva na pravem potu. Zagledava macesne. Bog ve: So li pravi, ali ne? Zavijeva naravnost navzgor. Čez eno uro zagledava gladke stene. To so gotovo »Bele plati«. Leva stran je gladka, desna raztreskana, a prehodna. Zdaj nama je že malo odleglo; samo zadnji del stene, ki je najhujši, nama je delal skrbi. Kako bo tam? Plezava čez »Bele plati« in prideva na prodnato polico. Kod naprej? Oči so nama begale po steni, gledava načrt in popis stene, a se ne spoznava. Ko ogledujeva natančneje prod, opaziva stopinje, ki so vedle h kratkemu kaminu na levo. Pa pojdiva višje na levo! Dospeva na polico, stopinje vedejo na levo, a tam ne najdeva prehoda. Navzgor pa pelje kamin, strm in gladek. Zlezeva na desno na majhen greben, a tam ni prehoda. Načrt pa kaže naravnost kvišku. Ko ogledujeva kamin bliže, upava, da se bova že zrinila kvišku. Dobro je šlo; saj je bilo še precej dobrih prijemkov. Na vrhu sva! Pred nama se odpre prodnat žleb, po njem skoro izhojena pot, torej sva na pravem potu.

Prideva do piramide, sestavljene iz skal. V njej najdeva škatlico s popisanimi listki. Na prvem listku, ki mi je prišel v roke, je bilo napisano: »Prinesli iz nemške smeri Brandta in Bračiča« itd. Tudi drugi listek je bil Brandtov. Je li to svarilo? ... Nehote se ti porajajo slutnje, posebno še, ko je najtežji del poti še pred teboj. A človek mora premagati taka čustva, ki te lahko pripeljejo v pogubo; postaneš nervozen, nerazsoden — kaj, prepadi pa zijajo. Podpiševa se na listek in greva dalje.

Prvega plazu, zaznamovanega na načrtu, ni bilo; tudi drugega le malo. Na desno preplezava skok ob drugem plazu. Iščeva slap v zadnjem delu stene, pa ga ni. Le mokre stene so grozile v naju. Gotovo je bil tukaj slap. Prideva do okna v steni. Tovariš pravi, da greva lahko skozi ali okoli. »Pa pojdiva skozi, je bolj zanimivo!« Prej si obujeva plezalke, ker sva imela dosti plezanja v čevljih. Prispela sva pod mokri zadnji del stene. Postojiva. Kje je tisti viseči balkon, ki ga omenja Kveder? Vidiva jih več, a kateri je pravi, da polezeva po njem? Na desno opaziva kamine, ki so se vlekli skoro do vrha stene. Do teh je vodila polica. To bo prava smer. Kamini so bili skoraj navpični in celo previsni, a upala sva, da izplezava. Plezava in rineva kvišku; prijemov malo, a so dobri; včasih se je bilo treba kar z rokami potegniti kvišku. Na nekem mestu potegneva po vrvi kvišku nahrbtnike, a to bi bilo kmalu usodno za tovariša; s potegljajem sem sprožil debel kamen; dobro, da je tovariš pravočasno opazil nevarnost in se stisnil k steni. Z roko je zavaroval glavo in odbil kamen, drugače bi bilo po njem.

Višje gori priplezava na mahovito polico, ki je vodila na levo. Ali je to tista, ki pelje iz stene? Na levo že vidiva prod in višje gori se beli »Zeleni sneg«. Gotovo je prava! Greva po tej. Tesno se pritiskava k steni; saj pogled navzdol ni ravno prijazen. Prideva na zadnji greben. Tovariš, ki je stopil prvi nanj, zavriska. Jaz pa z njim! Konec težav, na vrhu sva! Je li mogoče? Saj sva plezala komaj 4½ ure od vstopa, pa oba začetnika! Podala sva si roke. Nad nama je svetilo prijazno jesensko solnce in nehote mi je splaval pogled v nebo z iskreno zahvalo Stvarniku.

Obzor in društvene vesti

Prvi vzponi v Savinjskih Alpah.

Boris Režek in Vinko Modec sta v poletju 1928. in 1929. izvršila sledeče prve vzpone:

1.) 24. junija 1928. sta se po štiriurnem težavnem plezanju povzpela na Brano po vzhodnem razu.

2.) 19. avgusta 1928. sta zmagala severovzhodno steno Turske Gore. Čez steno, visoko 300 m, sta rabila 7 ur. Plezanje je bilo zelo težko in nevarno radi krušljive skale.

3.) 10., oziroma 11. septembra 1928., sta v družbi tovariša Grünfelda preplezala vzhodno steno Križa in vzhodno steno Štajerske Rinke. Za prvo turo so rabili štiri in pol ure, za vzhodno steno Štajerske Rinke pa deset in pol ure; oboje plezanje je bilo zelo težko in izpostavljeno, posebno ta stena Rinke, ki so jo po brezuspešnih naskokih avstrijskih in nemških plezalcev smatrali za enega najtežjih problemov Savinjskih Alp.

4.) 19. maja 1929. po šesturnem težkem in radi zapadnega kamenja skrajno opasnem plezanju na Malo Rinko (nekotirani južni vrh Štajerske Rinke) po severovzhodni steni.

5.) 11. junija 1929. sta po petnajsturnem skrajno težkem in nevarnem plezanju zmagala menda glavni problem Savinjskih Alp: povzpela sta se po sloviti severni steni Ojstrice, ki je bila doslej smatrana za neprehodno.

6.) 14. junija 1929. sta v štirih urah preplezala severozapadni greben Ojstrice in

7.) 15. junija 1929. sta po šesturnem skrajno izpostavljenem plezanju zmagala severno steno Škarij.

Kongres Saveza Planinskih Društev Jugoslavije

se je vršil za leto 1929. meseca novembra v Novem Sadu. Zastopana so bila vsa v Savezu včlanjena društva: Slovensko Planinsko Društvo Ljubljana, Hrvatsko Planinarsko Društvo Zagreb, Srpsko Planinsko Društvo Beograd, Planinsko Društvo za Bosnu i Hercegovinu Sarajevo, Planinsko Društvo Fruška Gora Novi Sad, Planinsko Društvo Runolist Zagreb. Kongres se je vršil v dvorani mestne občine ob navzočnosti gosp. bana in komandantov mesta ter drugih odličnih zastopnikov. Kot zastopnik ministrstva trgovine je prisostvoval kongresu g. dr. Žižek.

Razpravljalo se je na kongresu o vseh važnih zadevah, tičečih se naše turisticke. Posebno važen je bil sklep glede turističnih železniških ugodnosti, nalagajoč vsem društvom, naj se pri izdajanju legitimacij strogo drže predpisov. O tem se obvesti tudi minister železnic. — Na dnevnem redu je bila tudi izprememba saveznih pravil. Načrt za nova pravila je bil izdelan v Novem Sadu. Po tem načrtu naj bi bil sedež stalno v Beogradu in vsa društva, včlanjena v Savezu, bi morala po številu svojega članstva prispevati za Savez; poleg tega naj bi se ustanovilo savezno glasilo. Vsi delegati so nastopili na kongresu proti temu načrtu, poudarjajoč ravno pomembnost dosedanjega načela o sedežu Saveza: sedež se vsako leto menja in se da s tem tudi manjšim društvom prilika za širše sodelovanje v Savezu — to pa je za razvoj naše turisticke bistvene važnosti. — Pravilo o sedežu se torej ne izpremeni. Izpremeni pa se ime, ki je odslej: »Savez Planinskih Društev Jugoslavije«. Nadalje: delokrog posameznih društev se sedaj razteza na celo področje kraljevine Jugoslavije. V Savez se more sprejeti tudi društvo, ki ima izpod 500 članov, toda najmanj 200 članov, ako se izkaže s pozitivnim planinskim delom. S temi izpremembami je torej omogočen pristop v Savez vsem tolikočlanskim društvom, ki se izkažejo s turističnim delom, in je torej sedaj ugodeno predlogom, ki so bili v tem pogledu svoječasno stavljeni na kongresih Saveza.

Udeležnikom kongresa je priredilo Planinsko Društvo »Fruška Gora« lep izlet v Sremske Karlovce, Hrušedolski monastir in na Fruško Goro, kjer ima društvo planinsko kočo.

M. H.

Asociacija Slovanskih Turističnih Društev za leto 1930. Klub Čehoslovanskih turistov v Pragi je na svojem obnem zboru določil sledeče delegate za Asociacijo Slovanskih Turističnih Društev: Emanuel Hruby, predsednik KČT, V. V. Jeniček, podpredsednik KČT, in J. Kamenický. — Člani sekretarijata AST za KČT so konservator V. V. Jeniček in J. Kamenický, Poljaki imenujejo glasom zaključka kongresa v Sofiji še dva člana v sekretarijat. Na kongresu v Sofiji izvoljeni delegat, gosp. Ant. Marek, je radi bolehnosti odstopil; njegove funkcije je prevzel gosp. Kamenický.

Železniške ugodnosti. Slovensko Planinsko Društvo ponovno opozarja svoje člane, da veljajo ugodnosti polovične železniške vožnje le za osebne (potniške) in mešane vlake, nikakor pa ne za brzovlake.

Planinski ples v Ljubljani se bo vršil letos vsled mednarodnih smučskih tekem izjemoma dne 8. februarja, in sicer v vseh prostorih Sokolskega doma na Taboru.

Mednarodne smuške in drsalne tekme so se določile na dni 30. januarja do 2. februarja na Bledu in v Bohinju. Za nje je bilo veliko zanimanje; prijavljena so inozemska, slovanska in druga društva. Zaradi vremena so se pa preklicale.

Smuške tekme na Pohorju. — Smučarstvo se je pod okriljem SPD podružnic Maribor—Ruše povsem udomačilo. Preko božičnih praznikov se je vršil pri Mariborski koči smučarski tečaj, dne 19. januarja pa se je z izhodiščem od Klopnega vrha priredila smuška tekma; bilo je 47 tekmovalcev. V kategoriji seniorjev (22:50 km) je izven konkurence dosegel najboljši čas Janša Janko (2.06.34), inache pa Dolinšek Mirko (2.10.30), ki je zato dobil smuško nagrado. V kategoriji dam (5 km) je prva Dolinšek Eliza (27.19).

Naše slike. — Rogljica in Škrlatica s Triglavskega ledenika. — Nastopil je čas, ko se približa turist športu, toda športu posebne vrste — smučanju, ki omogoči planincu, da pohaja tudi pozimi gorski svet, tudi v tem času občudovat krasoto naših Alp.

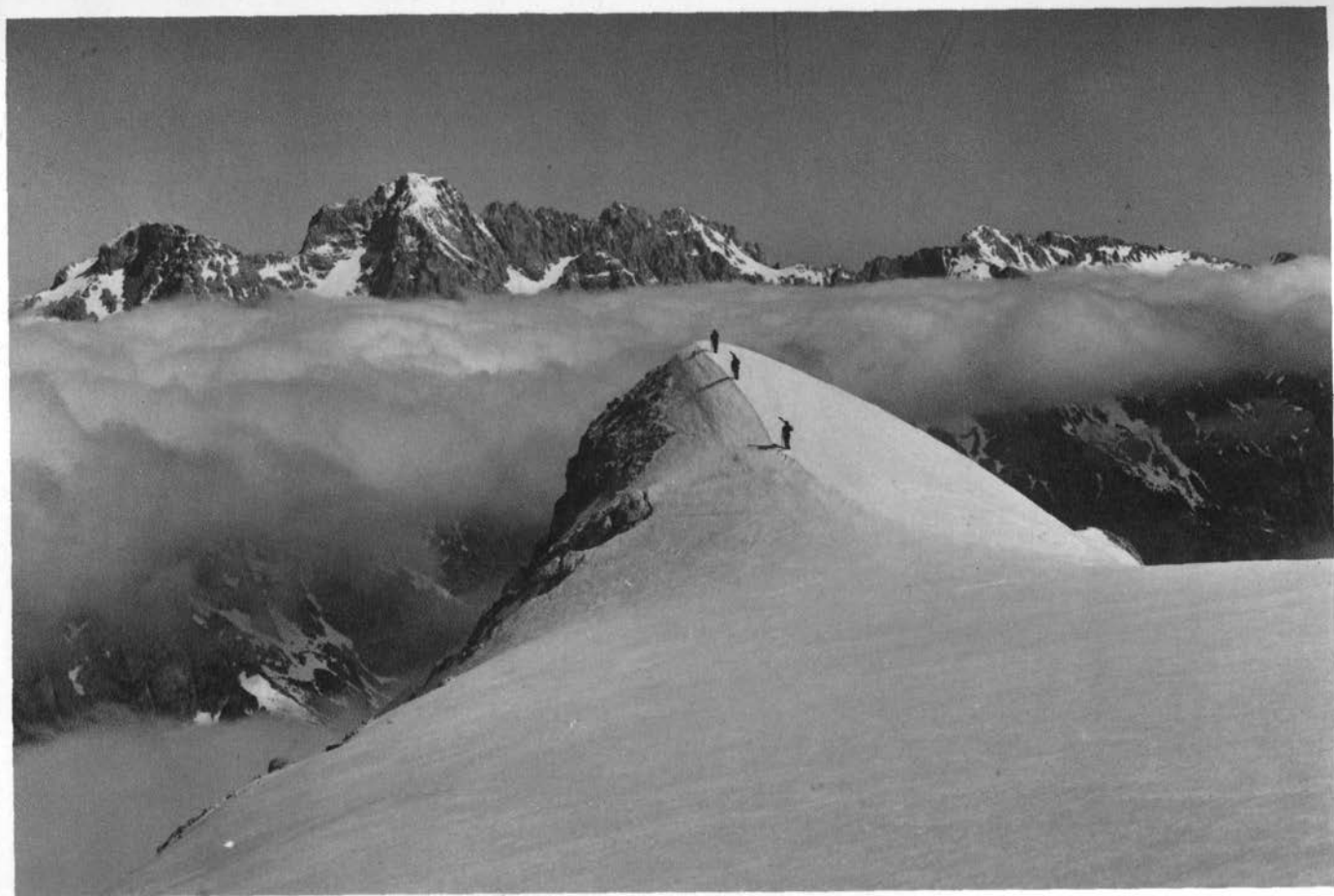
Na sliki pred nami je skupina smučarjev, ki so prispeli od Staničeve koče na rob Triglavskega ledenika. Iz globine se skozi meglo vije le nekoliko vidi zatemneli sklep doline. Tem jasneje pa se iznad meglenega morja dvigujejo glave Škrlatične skupine. Pokril jih je sneg, koder se sploh sneg more držati — strme stene in grebeni so pa goli. Vse skupaj tvori živo, pestro sliko. Prva na sliki je Rogljica (2582 m), druga Škrlatica (2738 m), med njima je zasneženi Dolek, koder je nadelan pristop iz Vrat na Škrlatico. Na desno drži od Škrlatice oni raztrgani greben, ki smo ga z druge strani videli že v prejšnji (1.) številki »Planinskega Vestnika«. Zaključek mu je Dovški Križ (2646 m) in nanj naslonjeni Mali Križ. Tik pod velikim Dovškim Križem vidimo precej nižji vrh — to je Rokav (okoli 2500 m); v kuloarju med Rokavom, Dovškim Križem in Škrlatico sameva zasneženi Mali Dolek (glej »Plan. Vestnik« 1929., stran 267). Od Dovškega Križa proti vzhodu se gorski greben zniža, potem pa zopet dvigne in tvori skupino široke Peči. Tukaj vidimo le proti Vratom obrnjeno stran, ki ji dajejo od te strani svoja posebna imena. Opazovalcu teh krasot pa ni za imena; zadivljen je nad čudovito lepo podobo cele Škrlatične gorske skupine. T.

Iz uredništva: Članek dr. J. C. Oblaka »V okrilju Visoke Tatre« se bo nadaljeval prihodnjič.

Vsebina: Dr. Jos. C. Oblak: Velebit (str. 25). — Miha Potočnik: Triglavska stena—»Gorenjska smer« (str. 29). — Marko Debelakova: Severna stena Mangrta, Gamzov Rob (str. 34). — Maks Iglič: Severovzhodna stena Koroške Rinke (str. 40). — Dr. Jakob Prešern: Zima v Alpah (str. 40). — Anton Flegar: Kot začetnik čez Triglavsko steno (str. 45). — Obzor in društvene vesti: Prvi vzponi v Savinjskih Alpah (str. 46). Kongres Saveza Planinskih Društev Jugoslavije. Asociacija Slovanskih Turističnih Društev za leto 1930. Železniške ugodnosti. Planinski ples v Ljubljani (str. 47). Mednarodne smuške in drsalne tekme. Smuške tekme na Pohorju (str. 48). — Naše slike (na prilogi): Rogljica in Škrlatica s Triglavskega ledenika.

»Planinski Vestnik« izhaja 12krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto Din 40.—, za inozemstvo Din 60.—. — Naroča, plačuje, reklamira se pri Osrednjem Odboru SPD v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tominšek, gimn. ravnatelj v Mariboru.

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Fran Tominšek, odvetnik v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.)

Rogljica in Škrlatica s Triglavskega ledenika

Fot. Ivan Tavčar